

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Lausunto sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi
TRE:3332/09.02.00/2026

Lisätietoja päätöksestä

Johdon assistentti Mia Helin, puh. 040 570 4065, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Valmistelijan yhteystiedot

Riskienhallinta- ja turvallisuusjohtaja Jouni Perttula, puh. 040 196 6512, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Sisäministeriölle annetaan oheinen Tampereen kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Perustelut

Strateginen ohjaus ja konsernipalvelut -ryhmän johtaja Reija Linnamaa:

Sisäministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esitykseksi laiksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisuuden torjunnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/6617/2025). Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 3.8.2026 lausuntopalvelu.fi palvelun kautta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi erityislaki järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta. Laissa säädettäisiin järjestäytyneen rikollisuuden analyysikeskuksesta sekä sen tehtävistä ja toimivaltuuksista. Analyysikeskuksen tehtävänä olisi edistää järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa ja heikentää järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiä muodostamalla ja ylläpitämällä valtakunnallista tilanneymmärrystä järjestäytyneestä rikollisuudesta, luokittelemalla järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä ryhmiä ja henkilöitä, antamalla lausuntoja ja luovuttamalla järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä tietoja sekä tunnistamalla, kehittämällä ja jakamalla järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan parhaita käytäntöjä, toimintatapoja ja työmenetelmiä. Keskusrikospoliisi vastaisi johtavana viranomaisena analyysikeskuksen toiminnasta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin, rahankeräyslakiin, rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin, rahapelilakiin, yksityisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin.

Tampereen kaupungin lausunto:

Kunnat ovat normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa keskeisiä paikallistason toimijoita, joiden vastuulla on palvelujen jatkuvuuden, paikallisen infrastruktuurin, häiriönsietokyvyn ja väestön arjen turvaaminen. Kunnalla tulee siksi olla riittävä tilanneymmärrys myös sellaisista uhkista, jotka voivat kohdistua kunnan palveluihin, toimitusketjuihin, hankintoihin, lupaprosesseihin, kriittisiin palveluihin tai

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

paikalliseen infrastruktuuriin. Kuntien rooli paikallisesti keskeisten palvelujen ja rakenteiden turvaamisessa puoltaa sitä, että kunnilla olisi selkeä mahdollisuus saada analyysikeskukselta tehtäviensä kannalta tarpeellista tietoa myös kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen, häiriönsietokyvyn parantamiseen sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyen.

Julkisten hankintojen näkökulmasta lakiluonnos on lähtökohtaisesti kannatettava. Julkisissa hankinnoissa ei tällä hetkellä ole riittäviä ja luotettavia keinoja tunnistaa tilanteita, joissa järjestäytynyt rikollisuus hyödyntää laillisia yritys-, omistus- tai sopimusrakenteita. On perusteltua, että hallinnollinen torjunta nostetaan rikosoikeudellisen torjunnan rinnalle keinoksi ehkäistä järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiä. Oikein toteutettuna sääntely parantaa julkisten hankintayksiköiden mahdollisuuksia hyödyntää viranomaisten välistä tiedonvaihtoa, ennakollista tunnistamista ja valvontaa siten, että rikollisten toimijoiden pääsyä julkisiin hankintoihin ja muihin laillisiin rakenteisiin voidaan ehkäistä nykyistä tehokkaammin.

Jatkovalmistelussa on kuitenkin varmistettava, että julkisten hankintayksiköiden oikeus saada tehtäviensä kannalta välttämätöntä analysoitua tietoa on selkeä, yhdenmukainen ja käytännössä sovellettavissa. Tämän tulee koskea vähintään merkittäviä palvelu- ja infrastruktuurihankintoja. Hankintayksiköiden oikeudellinen asema tiedon vastaanottajina ja hyödyntäjinä ei saa jäädä epäselväksi.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, miten analyysikeskuksen tuottamaa salassa pidettävää tai muuten arkaluonteista tietoa voidaan käyttää hankintapäätösten ja sopimuskauden aikaisen valvonnan ja toimenpiteiden perusteena. Hankintayksiköiden päätökset ovat lähtökohtaisesti julkisia, perusteltavia ja muutoksenhakukelpoisia. Tarjoajalla on oikeus ymmärtää, mihin häntä koskeva kielteinen ratkaisu perustuu. Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvä tieto voi olla sellaista, ettei sitä voida kaikilta osin avata asianosaiselle. Tämä ristiriita tulee ehkäistä selkeästi lainsäädännössä tai vähintään toimeenpano-ohjeistuksessa.

Jatkovalmistelussa tulisi myös määritellä analyysikeskuksen lausunnon oikeudellinen painoarvo selkeästi. Hankintayksikön tulee voida arvioida, onko lausunto luonteeltaan riskisignaali, asiantuntija-arvio vai tieto, joka voi yksin tai yhdessä muun selvityksen kanssa muodostaa perusteen hankintaoikeudellisille toimenpiteille kuten tarjoajan poissulkemiseen. Ilman tätä täsmennystä vaarana on, että tietoa käytetään eri hankintayksiköissä epäyhtenäisesti tai sitä ei oikeudellisen epävarmuuden vuoksi uskalleta hyödyntää lainkaan.

Lisäksi tietosuojan ja tiedonhallinnan vastuut tulee määritellä täsmällisesti. Julkisille hankintayksiköille tulee olla selvää, millä oikeusperusteella tietoa voidaan vastaanottaa, käsitellä, tallentaa, jakaa organisaation sisällä ja käyttää hankintapäätösten tai sopimusvalvonnan tukena. Ohjeistuksessa tulee käsitellä ainakin tietojen käyttötarkoitus,

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

käyttöoikeudet, salassapito, säilytysajat, käytön seuranta sekä virheellisen tai vanhentuneen tiedon korjaaminen.

Suurissa kaupungeissa hankintojen volyymi, toimialojen moninaisuus, sopimusten laajuus ja kesto sekä alihankintaketjujen määrä ovat merkittäviä. Jos järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvän tiedon hyödyntäminen edellyttää tapauskohtaista arviointia, erillisiä tietopyyntöjä, salassapitoarvioita, kuulemisia ja dokumentointia, vaikutukset hankintayksiköiden työmäärään voivat olla huomattavia. Vaikutuksia ei tule arvioida vain analyysikeskuksen tai valtion viranomaisten näkökulmasta, vaan myös tiedon vastaanottavien ja sitä päätöksenteossa käyttävien hankintayksiköiden näkökulmasta.

Julkisten hankintayksiköiden tulee jo nykyisin selvittää toimittajien luotettavuutta muun muassa tilaajavastuulain, velvoitteidenhoitoselvitysten ja hankintalain poissulkemisperusteiden perusteella. Mikäli tähän kokonaisuuteen kytkeytyy jatkossa myös järjestäytyneen rikollisuuden hallinnolliseen torjuntaan liittyvää tietoa, eri viranomaislähteistä saatavan tiedon hyödyntämistä tulisi kehittää mahdollisimman yhdenmukaiseksi ja automatisoiduksi. Selvitysten yhdistäminen, tiedon ajantasainen seuranta ja valtakunnalliset toimintamallit ovat tarpeen, jotta hallinnollinen työtaakka ei kasva kohtuuttomasti ja jotta sääntelyllä olisi todellista vaikutusta hankintojen riskienhallintaan.

Kuntien näkökulmasta jatkovalmistelussa tulee lisäksi selkeyttää kunnan ja kunnan viranomaisten asema tiedonsaantiin oikeutettuina viranomaisina. Kunnat toimivat käytännössä useissa lakisääteisissä lupa-, valvonta-, hankinta- ja varautumistehtävissä, mutta luonnoksesta ei käy riittävän yksiselitteisesti ilmi, missä määrin kunta tai kunnan viranomaiset sisältyvät analyysikeskuksen tiedon vastaanottajiin. Esitystä olisi tältä osin syytä täsmentää siten, että kunnan ja kunnan viranomaisten asema analyysikeskuksen tiedon vastaanottajina on selkeä vastaavalla tavalla kuin muidenkin viranomaisten osalta.

Toimivallan peruste

Hallintosäännön (16.6.2026) 33.2 § 38. kohdan mukaan konsernijohtaja päättää muiden kuin kaupunginhallituksen tai pormestarin toimivaltaan kuuluvien lausuntojen sekä yleishallintoa koskevien lausuntojen antamisesta, esitysten tekemisestä, muutoksenhakuoikeuden käyttämisestä, muutoksenhakuun liittyvien lausuntojen hyväksymisestä ja kanteluihin vastaamisesta, ellei muualla toisin määrätä.

Tiedoksi

Lausuntopalvelu.fi, Reija Linnamaa, Jouni Perttula, Kari Paju, Juha-Matti Mäkitalo, Riikka Viitaniemi

Liitteet:

1 Sisäministeriön lausuntopyyntö

2 Luonnos hallituksen esitykseksi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Allekirjoitus

Konsernijohtaja Juha Yli-Rajala

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Päätös asetetaan nähtäville 4.8.2026 Tampereen kaupungin verkkosivulle www.tampere.fi

Ote päätöksestä lähetetään 3.8.2026 sähköpostilla päätöksessä näkyvän jakelun mukaisesti

Tampere
03.08.2026

Mia Helin
Johdon assistentti

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§ 97

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)